

OSVRT

Izborna skupština i 169. gerontološka tribina Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju – Četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije

Gerontološka tribina „Četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege i sestrinske gerijatrijske dokumentacije u domovima za starije osobe“ održana je 26. siječnja 2010. u organizaciji Centra za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju (HDGG) HLZ-a. Tribina, 169. po redu, ujedno je bila i Godišnja izborna skupština HDGG HLZ-a. Radno predsjedništvo skupštine činili su Ana Deucht, vms, predsjednica, prim. mr. sc. Ankica Smoljanović, dr. med., i Renata Kutnjak Kiš, dr. med. Za zapisničara je izabrana Vesna Balenović, a za ovjerovitelje zapisnika prof. dr. sc. Mate Ljubičić dr. med. i prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić, dr. med.

Izvešće odabranih aktivnosti i financijsko izvješće

Izvešće stručnih aktivnosti HDGG HLZ-a za 2009. g. podnijela je mr. sc. Nada Tomasović-Mrčela, tajnica društva. U 2009. organizirano je šest gerontoloških tribina u organizaciji Centra za gerontologiju ZJZ „Dr. Andrija Štampar“.

Za područje gerontologije i gerijatrije stručne aktivnosti tijekom 2009. od iznimne su važnosti bili Program primjene specifične primarne zdravstvene zaštite za gerijatrijske bolesnike s četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije osobe i potvrda Hrvatske komore medicinskih sestara za program sestrinske gerijatrijske dokumentacije u domovima za starije osobe. Time se determinira kategorija gerijatrijskog osiguranika za primjenu četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege indiciranu zdravstvenim stanjem i funkcionalnom onesposobljenošću.

Određen je i program specijalizacije na Medicinskom fakultetu iz

U sklopu Gerontološke tribine, 169. po redu, održana je i Godišnja izborna skupština Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju HLZ-a. Podnesena su izvješća o stručnim aktivnostima društva za 2009. godinu. U sklopu stručne teme tribine obrazložena su značenja primjene Programa četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije te izrada sestrinske dokumentacije za provedbu gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije. Određen je program specijalizacije na Medicinskom fakultetu iz gerontologije i gerijatrije po UEMS-u trajanju od četiri godine te najavljeni novi udžbenici iz gerijatrije.

U sklopu stručne teme tribine prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić istaknula je izradbeni Prijedlog Centra za gerontologiju ZJZ „Dr. A. Štampar“ kojim se osigurava jedan stalan tim liječnika obiteljske medicine po domu za starije osobe

gerontologije i gerijatrije po UEMS-u u trajanju od četiri godine (prilog 1). Predstavljani su i najavljeni novi udžbenici iz gerijatrije (prilog 2).

Financijsko izvješće Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju za 2009. godinu podnijela je Marica Lukić, dipl. med. tehn., rizničar društva, istaknuvši pozitivno poslovanje u ukupnom iznosu od 53.001,40 kn. Izvješća su jednoglasno prihvaćena.

Novi upravni odbor

Jednoglasno je dana razrješnica dosadašnjim članovima Upravnog odbora društva. Za provođenje izbora za novi Upravni odbor, predsjednika i dopredsjednike, te rizničara izabrano je Izorno povjerenstvo u sastavu: Mira Jelić, dipl. med. tehn. (predsjednica), Svetlana Ančić-Birač, dr. med.,

Novoizabrani predsjednik Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju HLZ-a prof. dr. sc. Zijad Duraković osvrnuo se na uspješnost dosadašnjeg i obvezujućeg budućeg razvoja gerijatrijske i gerontološke struke u Hrvatskoj

Luca Slišković dipl. ing. soc. rada.

Prof. dr. sc. Luka Kovačić predložio je za nove članove Upravnog odbora prof. dr. sc. Zijada Durakovića, dr. med., za predsjednika, prim. dr. sc. Spomenku Tomek-Roksandić, dr. med., za prvu dopredsjednicu, Vlastu Vučevac-Gjurović za drugu dopredsjednicu, mr. sc. Nadu Tomasović Mrčela, dr. med., za tajnicu, Maricu Lukić za rizničara, te prof. dr. sc. Matu Ljubičića, dr. med., prof. dr. sc. Luku Kovačića, dr. med., prof. dr. sc. Arianu Vorko-Jović, dr. med., prof. dr. sc. Sanju Blažeković Milaković, dr. Gorana Perka, dr. Dubravku Ograjšek-Škunca, dr. stom., Zlaticu Štrban-Štok, dr. med., Maru Županić, dipl. med. tehn., dr. Marijana Gjukića i dr. Helenu Glibota-Kresina.

Prijedlog je jednoglasno prihvaćen te se pristupilo tajnom

glasovanju. Nazočilo je ukupno 55 sudionika, od toga šest počasnih članova i 10 uzvanika te 39 članova društva s ispunjenom pristupnicom. Glasovalo je 39 članova HDZGIG HLZ-a. Nije bilo nevažećih glasačkih listića.

Gerontološka tribina

U sklopu stručne teme tribine prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksančić uvodno je iznijela značenje primjene Programa četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije. Na razini primarne zdravstvene zaštite za starije nositelji te zaštite su timovi spec. opće/obiteljske medicine s primjerenim brojem medicinskih sestara. Istaknula je izradbeni Prijedlog Centra za gerontologiju ZJZ „Dr. A. Štampar“ kojim se osigurava jedan stalan tim liječnika obiteljske medicine po domu za starije osobe. Tim uključuje stalnog liječnika specijalista obiteljske medicine i medicinsku sestru, koji u primarnoj zdravstvenoj zaštiti pružaju zdravstvenu gerijatrijsku zaštitu.

Glavni indikator za određivanje minimalnog kadrovskog standarda zdravstvenih djelatnika na broj gerijatrijskih osiguranika u stambenom i stacionarnom dijelu domova za starije osobe definira se na osnovi utvrđivanja funkcionalne sposobnosti u odnosu na fizičku pokretljivost i psihičku samostalnost gerijatrijskog bolesnika, odnosno korisnika doma za starije osobe.

Utvrđivanje funkcionalne sposobnosti gerijatrijskog osiguranika (uz utvrđeno zdravstveno stanje) nužno je provoditi uz utvrđivanje i obilježja negativnog zdravstvenog ponašanja kao glavnog kriterija

odrednice prijama starije osobe u stambeni ili stacionarni dio doma za starije. Navedeni kriteriji diktiraju kategoriju starijeg korisnika/gerijatrijskog osiguranika za algoritam usluga i obuhvata zdravstvenih mjera i postupaka opće/obiteljske medicine koji se pružaju u specifičnoj primarnoj zdravstvenoj zaštiti u domovima za starije osobe.

Kadrovsku normu broja medicinskih sestara diktira najvažniji kriterij – utvrđivanje funkcionalne sposobnosti gerijatrijskog osiguranika, osim utvrđenog zdravstvenog stanja i obilježja negativnog zdravstvenog ponašanja. Obilježja utvrđivanja funkcionalne sposobnosti

gerijatrijskog osiguranika odnose se na utvrđivanje obilježja fizičke pokretljivosti i psihičke samostalnosti po sljedećoj definiranoj procjeni:

- a) pokretnost (fizički status): 1) sasvim pokretan, 2) ograničeno pokretan (koristi povremeno pomagalo), 3) trajno ograničeno pokretan (trajno koristi invalidska kolica), 4) trajno nepokretan
- b) samostalnost (psihički status): 1) sasvim samostalan, 2) ograničeno samostalan (povremene psihičke poteškoće), 3) trajno nesamostalan (trajne psihičke poteškoće), 4) ne može se odgovoriti.

PRILOG 1.

Prijedlog programa specijalizacije na Medicinskom fakultetu iz gerontologije i gerijatrije po UEMS-u

Specijalizacija iz gerijatrije – četiri godine:

1. dio u trajanju od 24 mjeseca odnosi se na usavršavanje iz opće interne medicine
2. dio u trajanju od 24 mjeseca sastoji se od sljedećih fokusiranih specijalističkih cjelina:
 - 2.1. interna medicina – specifičnosti za gerijatrijske bolesnike (3 mjeseca)
 - 2.2. gerijatrijska bolnička infekcija (1 mjesec)
 - 2.3. neurogerijatrija (3,5 mjeseci)
 - 2.4. psihogerijatrija (3,5 mjeseci)
 - 2.5. fizikalna medicina i gerijatrijska rehabilitacija (1 mjesec)
 - 2.6. gerijatrijska traumatologija i gerontotehnologija (2 mjeseca)
 - 2.7. gerijatrijska endokrinologija (1,5 mjeseci)
 - 2.8. gerijatrijska onkologija (1,5 mjeseci)
 - 2.9. gerontološko–javnozdravstvena djelatnost (3 mjeseca)
 - 2.10. primijenjena epidemiologija u gerijatriji (2 tjedna)
 - 2.11. gerijatrijska zdravstvena njega (2 tjedna)
 - 2.12. palijativnogerijatrijska skrb (2 tjedna)
 - 2.13. organizirana nastava (2,5 mjeseci)

PRILOG 2.

Novi udžbenici i priručnici iz gerijatrije i udžbenici u tisku

Duraković Z i sur. Gerijatrija – medicina starije dobi. Zagreb: C.T. – Poslovne informacije d.o.o., (Medixova medicinska biblioteka), 2007.

Duraković Z i sur. Gerijatrijska farmakoterapija – posebnosti primjene lijekova u starijoj dobi / *Geriatric pharmacotherapy – the use of drugs in the elderly*. C.T. – Poslovne informacije d.o.o., Zagreb (Medixova medicinska biblioteka) – u tisku.

Vorko A, Strnad M, Rudan I, ur. Epidemiologija kroničnih nezaraznih bolesti. Zagreb: Laser plus, 2007.

Gerontološke brošure o prevenciji dekubitusa u gerijatrijskih bolesnika i o gerontostomatologiji.

Opća/obiteljska medicina s 4 stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije (u pripremi).

U sklopu 169. gerontološke tribine održana je Izborna skupština Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju HLZ-a, kojoj su, uz dosadašnje i novoizabrane članove, nazočili brojni stručnjaci iz područja zdravstvene zaštite starijih osoba

Prof. dr. sc. Luka Kovačić, donedavni predsjednik HDGG-a, obznanio je prijedlog novog predsjedništva i novih članova Upravnog odbora. Regularnost izbora pratilo je Izorno povjerenstvo u sastavu: Mira Jelić, dipl. med. tehn. (predsjednica), Svjetlana Ančić-Birač, dr. med., Luca Slišković dipl. ing. soc. rada

Glavne determinante kategorije gerijatrijskog osiguranika određuju četiri stupnja gerijatrijske njege: od prvog (minimalan) do četvrtog (maksimalan stupanj), koji su sukladni gerijatrijskim europskim normama. U prvoj fazi izrade Programa opće/obiteljske medicine s gerijatrijskom zdravstvenom njegom od multidisciplinarnog izvršiteljskog zdravstvenog tima predložena je kadrovska norma za tim liječnika obiteljske medicine i medicinske sestre, uz isticanje nužnosti uključivanja i fizioterapeuta i njegovatelja za starije (prilog 3).

Prim. dr. Tomek-Roksandić govorila je i o cilju i svrsi provedbe specifične primarne zdravstvene zaštite u domovima za starije osobe. Osnove uvjeta provedbe su utvrđivanje kategorije gerijatrijskog bolesnika/korisnika doma za starije u odnosu na zdravstveno stanje i procjena funkcionalne sposobnosti u odnosu

PRILOG 3.

Prijedlog Centra za gerontologiju ZJZ „Dr. A. Štampar“ kojim se osigurava jedan stalan tim liječnika obiteljske medicine po domu za starije osobe

Kadrovska norma za jedan tim liječnika obiteljske medicine i broja medicinskih sestara za četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u stambenom i stacionarnom dijelu doma za starije (jedan tim liječnika obiteljske medicine uključuje jednog stalnog liječnika specijalista obiteljske medicine i jednu medicinsku sestru, koji u primarnoj zdravstvenoj zaštiti pružaju zdravstvenu gerijatrijsku zaštitu):

Stupanj gerijatrijske zdravstvene njege → omjer broja medicinskih sestara i broja gerijatrijskih bolesnika/korisnika doma za starije

• **Prvi stupanj gerijatrijske zdravstvene njege** → 1 : 12
(minimalan stupanj za stambeni dio doma)

Stacionar u domu

• **Drugi stupanj gerijatrijske zdravstvene njege** → 1 : 6
(minimalni stupanj za stacionar u domu)

• **Treći stupanj gerijatrijske zdravstvene njege** → 1 : 4
(optimalni za stacionar u domu)

• **Četvrti stupanj gerijatrijske zdravstvene njege** → 1 : 3
(maksimalni stupanj za stacionar u domu)

na fizičku pokretnost i psihičku samostalnost. Opetovano je istaknuto kako je provedba primarne zdravstvene zaštite za starije u domovima za starije u cilju geroprofilakse nastanka „4 N“ u gerijatriji.

Ana Deucht potvrdila je nužnost izrade Programa četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije, iznoseći argumente sukladne propisanim kompetencijama medicinskih sestara. Iznoseći stanje u domovima za starije u odnosu na zdravstvene djelatnike istaknula je njihovu nedostatnost u zavisnosti o zdravstvenim potrebama i funkcionalnoj onesposobljenosti starijih korisnika u domovima. Pritom je važna provedba sestrinske dokumentacije. Istaknula je i Vodič uputa o provedbi gerijatrijske zdravstvene njege, a koji izrađuje CZG ZJZ „Dr. A. Štampar“.

Marica Lukić govorila je o procesu izrade sestrinske dokumentacije za provedbu njege u domovima za starije. Na taj način moguće je evaluirati provedbu četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege i sestrinskom dokumentacijom trajno

proučavati i unapređivati njegu u domovima za starije osobe.

Centar za gerontologiju ZJZ „Dr. A. Štampar“, Referentni centar MZISS RH za zaštitu zdravlja starijih osoba, u suradnji s HKMS-om i Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za obiteljsku medicinu, izradio je Program primjene četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije osobe. Tako je u prosincu 2009. godine prvi put u Hrvatskoj donesena povijesna potvrda Hrvatske komore medicinskih sestara o prihvaćanju sestrinske dokumentacije gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije osobe kao standard Hrvatske komore medicinskih sestara.

Sestrinska dokumentacija je modificirana prema izabranom modelu Roper-Juchli, koji podrazumijeva prikupljanje, slaganje, pohranjivanje i vrednovanje dokumenata.

Pisana sestrinska dokumentacija služi i kao dokaz kada je riječ o kategorizaciji starije osobe, koju provodi nadležna stručna i financijska institucija. Izrađena dokumentacija čini osnovu za evaluaciju rada i oba-

vezna je za sve zdravstvene djelatnike uključene u proces njege. Ona prikazuje dokumentacijsku funkciju, pravnu funkciju, informacijsku funkciju i dokumentaciju standarda osiguranja kvalitete provedbe njege.

Mara Županić istaknula je da proces gerijatrijske zdravstvene njege kao okvir za sestrinsku praksu podrazumijeva dokumentiranje u svim fazama. Sestrinska dokumentacija je veza između utvrđivanja potreba za zdravstvenom gerijatrijskom njegom, planiranja, pružanja i evaluacije pružene zdravstvene njege.

U Hrvatskoj dosadašnja praksa ističe da se ne primjenjuju standardi/modeli gerijatrijske zdravstvene njege na razini primarne zdravstvene zaštite. S obzirom da je standard gerijatrijske zdravstvene njege važan instrument poboljšanja kvalitete skrbi starih ljudi, ukazala se potreba izrade istih.

U cilju što boljeg upoznavanja i dobre implementacije u svakodnevnoj praksi u pripremi je pisanje i izdavanje udžbenika koji će i medicinskim sestrama i liječnicima poslužiti kao vodič kroz specifičnosti skrbi gerijatrijskog bolesnika. Jednako tako u planu je provođenje edukacije namijenjene medicinskim sestrama u svim domovima za skrb starih i nemoćnih na području Hrvatske.

Uspješnost dosadašnjeg i obvezujući budući razvoj struke

Novoizabrani predsjednik društva prof. dr. sc. Zijad Duraković zahvalio je na ukazanom povjerenju. Osvrnuo se na uspješnost dosadašnjeg i obvezujućeg budućeg razvoja gerijatrijske i gerontološke struke te istaknuo i upozorio na potrebu obvezatne primjene postojećih udžbenika iz gerontologije i gerijatrije. Naglasio je izniman uspjeh

LITERATURA

1. Duraković Z. Funkcijske i somatske promjene. U: Duraković Z i sur. Gerijatrija – medicina starije dobi. Zagreb: C. T. – Poslovne informacije d.o.o., 2007.
2. Tomek-Roksandić S. Potrebe za zaštitom zdravlja. U: Duraković Z i sur. Gerijatrija – medicina starije dobi. Zagreb: C. T. – Poslovne informacije d.o.o., 2007:545–52.
3. Tomek-Roksandić S. (ur.) Gerontološko jav-

Novoizbrano predsjedništvo HDGG HLZ-a – prof. dr. sc. Zijad Duraković (predsjednik), prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić (prva dopredsjednica), mr. sc. Nada Tomaso-
vić Mrčela (tajnica) i dr. Vlasta Vučević – Gjurović (druga dopredsjednica). Krajnje lijevo ne slici je Dragan Bralić, izdavač Medixa i Medixove medicinske biblioteke, u sklopu koje ovoga proljeća izlazi udžbenik „Gerijatrijska farmakoterapija – posebnosti primjene lijekova u starijoj dobi / Geriatric pharmacotherapy – the use of drugs in the elderly“

udžbenika „Gerijatrija – medicina starije dobi“, realiziranog u sklopu „Medixove“ Medicinske biblioteke, koji je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti proglasila najboljim znanstvenim djelom s područja medicinskih znanosti objavljenim u Hrvatskoj u 2007. godini.

Prof. Duraković naglasio je da u istoj ediciji ovoga proljeća izlazi udžbenik „Gerijatrijska farmakoterapija – posebnosti primjene lijekova u starijoj dobi/Geriatric pharmacotherapy – the use of drugs in the elderly“, u čijoj pripremi su, uz prof. Durakovića, sudjelovala 42 domaća autora. Riječ je o dvojezičnom hrvatsko-engleskom udžbeniku namijenjenom dodiplomskom studiju medicine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu te postdiplomskom studiju iz kolegija kliničke farmakologije, a u prvom redu praktičnom priručniku namijenjenom svim liječnicima koji se susreću sa specifičnostima farma-

koterapije starijih osoba.

S obzirom na potrebu i prijedloge uvođenja specijalizacije iz gerontologije i gerijatrije, u suglasju s UEMS-om, spomenuti će udžbenik, uz udžbenik „Gerijatrija – medicina starije dobi“, tvoriti temeljni korpus stručne literature polaznika specijalizacije.

Osim toga, u raspravi je najavljena izrada udžbenika iz opće/obiteljske medicine s 4 stupnja gerijatrijske zdravstvene njege u domovima za starije osobe.

Prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić, Marica Lukić, dipl. med. tehn., prof. dr. sc. Mate Ljubičić, Ana Deucht, vms, Mara Županić, dipl. med. tehn., Dragica Šimunec, vms, prof. dr. sc. Sanja Blažeković-Milaković, mr. sc. Nada Tomaso-
vić Mrčela, prof. dr. sc. Zijad Duraković, prof. dr. sc. Luka Kovačić
Centar za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“
– Referentni centar MZISS za zaštitu zdravlja starijih osoba

- nozdravstveno–statistički pokazatelji za Hrvatsku 2004.–2006. godina. Zagreb: Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba – Centar za gerontologiju, 2007/2008.
4. Tomek-Roksandić S, Ljubičić M, Smolej Narančić N, Gjukić M. Znanje o osnovama starenja i starosti osigurava aktivno i produktivno starenje. U: Ekonomska politika Hrvatske u 2010. – Zbornik radova

- XVII. tradicionalnog savjetovanja Hrvatskog društva ekonomista. Inženjerski biro; Opatija, 2009:349–69.
5. Tomek-Roksandić S. Antropometrijske osobine stogodišnjaka. Zagreb: PMF Sveučilište u Zagrebu, 2009.
 6. Beers MH, Berhow R. Merck Manual of Geriatrics. 3rd ed. West Point, 2000.